No. 1247 Zaterdag 23 November 1907. 24ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0.20,

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaai

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

Curaçao, 22 November

ONZE BEGROOTING IN DE Tweede Kamer.

VOORLOOPIG VERSLAG.

Van verschillende zijden werd ingenomenheid uitgesproken met het feit, dat het Koloniaal Verslag ditmaal is verschenen vóór dat de behandeling der begrooting door de Kamer een aanvang had genomen. Een deugdelijke bestudeering is daardoor vergemakkelijkt; op allerlei vragen, die anders naar aanleiding van de begrooting zouden zijn te stellen, kan thans in het Verslag het antwoord worden gevonden. Men sprak de hoop uit, dat oòk volgende jaren het Verslag zoo tijdig moge verschijnen. Men zou dan tevens gaarne het verslag der Schoolcommissie ontvangen, hetwelk men thans tot zijn leedwezen miste.

Voorts werd ook de inhoud van het Koloniaal Verslag geroemd. Tegemoetkomende aan de dikwijls van uit de Kamer opgegane wenschen, heeft men blijkbaar gestreefd de economische toestanden daarin zoo veel mogelijk aan het licht te brengen. In dat streven is men geslaagd; het Verslag geeft in die toestanden een helder inzicht.

Sommige leden uitten den wensch, dat een exemplaar van de *Handelingen* (met bijlagen) van den Kolonialen Raad van Curaçao aan de Kamer zou worden toegezonden, opdat de leden zich van hetgeen in dat college omgaat, gemakkelijk op de hoogte zouden kunnen houden. Ook werd een gelijke wensch kenbaar gemaakt met betrekking tot de notulen der raden van politie der andere eilanden. Wat deze stukken betreft, werd ook het denkbeeld geopperd ze als bijlagen aan het Koloniaal Verslag toe te voegen.

Enkele leden verklaarden met voldoening te hebben gezien, dat de Gouverneur zich in den laatsten tijd meer inschikkelijk heeft betoond in zijn verhouding tot den Kolonialen Raad. Echter is de verhouding tusschen beide autoriteiten geenszins gelijk zij behoort te zijn. Bedoelde leden wezen er op, dat de Gouverneur ook met den nieuwen Kolonialen Raad, overeenkomstig zijn wensch samengesteld, conflicten niet heeft kunnen vermijden.

Sommige leden gaven te kennen, dat zij, in het algemeen gesproken, uit deze begrooting een minder ongunstigen indruk hadden ontvangen van de financiën der kolonie dan de begrootingen der laatste jaren hadden vermogen te geven. Met ingenomenheid hadden zij gezien, dat de bijdrage van het moederland niet hooger is behoeven te worden gesteld dan voor 1907, zelfs iets onder het bedrag voor dat jaar blijft. Wel is die bijdrage nog geraamd op een bedrag van niet minder dan f 349 288, een onrustbarend hooge som indien men haar stelt naast het totaalcijfer der inkomsten ad *f* 915 903 maar het is niet uitgesloten, dat, zooals in vorige jaren ook meermalen het geval was, de uitkomsten van den dienst medevallen en men met een minderen bijslag van het moederland zal blijken te kunnen volstaan. Men vroeg van deze zijde opgaaf van het aantal aangeslagenen in de inkomstenbelasting en de bedragen der aanslagen.

Andere leden merkten op, dat, gelet op het accres der inkomsten, huns inziens omtrent de financiën der kolonie bezwaarlijk een andere opvatting kan worden gekoesterd dan dat de toestand voor het oogenblik bedroevend is en dat slechts van ingrijpende veranderingen in den oeconomischen toestand der kolonie een verbetering kan worden verwacht.

Als de maatregel, welke in dit opzicht het krachtigst zou kunnen werken is, naar vele leden bij hernieuwing opmerkten, de hervatting van de ontginning der phosphaatmijnen van San Barbara aan te merken. Van een krachtige ontginning zal, meende men, zoodanige stijging der inkomsten het gevolg kunnen zijn, dat een betere verhouding tusschen gewone inkomsten en gewone uitgaven wordt bereikt. De ondervinding op Aruba leert het: terwijl voorgaande jaren steeds een deficit voorhanden was, sluit de begrooting van dat eiland voor 1908, dank zij de grootere opbrengst van uitvoerrecht op phosphaat en van vergunningen tot het ontginnen van phosphaatmijnen, met een batig saldo. Van geen der eilanden kan op een batig slot worden gewezen. Met klem werd er daarom op aangedrongen, dat de Regeering alles moge doen, wat ter bevordering dier ontginning kan strekken. Kan weldra het antwoord worden verwacht op het Voorloopig Verslag betreffende de ingediende Curaçaosche Mijnwet? Enkele leden spraken de hoop uit, dat uit dat antwoord moge blijken, dat de Regeering genegen is, ter bereiking van het beoogde doel, de bepalingen van het ontwerp belangrijk te verscherpen en die reeds veel te lang hangende quaestie ten spoedigste tot een goed einde te brengen.

Het moet overigens worden erkend, zoo merkten verscheidene leden op, dat in de laatste jaren van Regeeringswege verschillende belangrijke pogingen om in den oeconomischen toestand der eilanden verbetering te brengen, zijn gedaan. Over de vraag, in hoeverre die pogingen goeden uitslag hebben gehad, dachten niet alle leden eenstemmig. Sommigen meenden, dat, St. Eustatius uitgezonderd, het begin eener verbetering van den toestand reeds valt te bespeuren. Anderen verkeerden daaromtrent in twijfel en wezen er op, dat sommige maatregelen aanvankelijk zijn mislukt. De bevordering van den landbouw kan op weinige resultaten wijzen, de aanleg van dammen in het belang der waterverschaffing is in den beginne blijkbaar op verkeerde wijze aangepakt, waardoor vele doorbraken zijn voorgekomen. Gaarne zouden deze leden over de gestelde vraag het oordeel der Regeering eens vernemen. Door eenige leden werd de klacht geuit, dat de regeeringsmaatregelen ter verbetering van den oeconomischen toestand te weinig door een vast plan worden beheerscht. Zij drongen er op aan, dat een geheel stel maatregelen zou worden ontworpen en dat dan op doortastende wijze stelselmatig ten uitvoer zou worden gebracht. Bij dezen wensch sloten zich andere leden in zooverre aan, dat zij het afkeurden, dat aan sommige takken van industrie en landbouw, voor welker ontwikkeling het Gouvernement zijn steun beschikbaar heeft gesteld, die steun weer is onttrokken. Men had in het bijzonder het oog op de stroohoedenvervaardiging op Curaçao en de katoencultuur op St. Martin. Waarom niet, zoo vroeg men, de overheidsbemoeiing ten deze nog eenigen tijd voortgezet, nu zij gebleken is iets te vermogen? Wat de hoedenvlechtindustrie betreft, werd er echter van andere zijde op gewezen, dat, blijkens den uitvoer, in 1906, van niet minder dan 80 000 dozijn hoeden, die industrie geacht kan worden op Curaçao wortel te hebben geschoten en dat, wat men met groote instemming had vernomen, bij de Curaçaosche Maatschappij tot bevordering van Landbouw enz. het voornemen bestaat een onderwijzer uit Columbia te laten komen om ook het vlechten met fijn stroo aan de bevolking te leeren. De industrie zal dus, ook zonder verderen steun van overheidswege, nog op hooger peil worden gebracht. Betreffende dit onderwerp werd voorts nog de vraag gedaan, of het te gebruiken stroo, waarvoor Curaçao thans geheel afhankelijk is van naburige landen, niet door het eiland zelf kan worden opgebracht. En mocht dat niet het geval zijn, dan verdiende het, meende men, overweging in Suriname de teelt van de palmsoorten, welke bedoeld stroo opleveren, te beproeven.

Naast genoemde industrie, die zich in 1906 zoo aanzienlijk ontwikkeld heeft, zijn wellicht andere takken van nijverheid op het eiland te vestigen. Men drong op een onderzoek daaromtrent aan en vestigde in het bijzonder de aandacht op scheepsbouw en aan den anderen kant, als factor van belang voor de bevordering van industrieele ontwikkeling, op ambachtsonderwijs. Op landbouwgebied behoort het Gouvernement zich niet te laten ontmoedigen door de ondervonden teleurstellingen. Proeven in den cultuurtuin betreffende het invoeren van nieuwe en het verbeteren van bestaande cultures, deskundige adviezen aan de planters en studie van de voorkomende ziekten der gewassen, zullen op den duur niet nalaten goeden invloed uit te oefenen. Sommige leden stelden, naar aanleiding van de in den uitgewerkten staat voorkomende opmerking, dat in den cultuurtuin ook veredelde vruchtboomen worden opgekweekt en dat proeven op het gebied van ooftboomteelt in overweging zijn, de vraag, of het niet wenschelijk ware den landbouwkundige een studiereis te laten maken naar Noord-Amerika waar, in een klimaat, hetwelk van dat op Curaçao niet veel verschilt, op het gebied van veredeling van vruchten zulke verrassende resultaten zijn bereikt. Bepaaldelijk had men hierbij de bekende kweekerijen van den heer BURBANK op het oog. Voorts waren verscheidene leden vol goede verwachting omtrent den gunstigen invloed op den landbouw, dien de voltooide dammen zullen hebben. Men schijnt. wat den aanleg dier werken betreft, thans op den goeden weg te zijn.

Betreffende de toekomst van de vischvangst verklaarden verschillende leden uit het voortreffelijk rapport van dr. BOEKE den indruk te hebben verkregen, dat daarop goede hoop mag worden gekoesterd. Te meer bevreemdde het hun, dat voor kosten van verbetering van het visscherijbedrijf op deze begrooting slechts een memoriepost is uitgetrokken en dat, blijkens het Koloniaal Verslag, de bij wijze van proef door dr. BOEKE aangevangen schildpaddenteelt wegens gebrek aan deskundig personeel is gestaakt. Indien zulk personeel niet beschikbaar was, had men òf de kostbare proeven niet behooren te nemen òf tijdig maatregelen moeten nemen om in het gebrek te voorzien. Ook hier schijnt gebrek aan doortastendheid het Regeeringsoptreden te kenmerken.

Als ongunstig teeken van de welvaart op sommige der eilanden werd gewezen op den gestadigen achteruitgang van het bevolkingscijfer in de laatste jaren. Voor Curaçao bedroeg die afname in 1906 689 personen, voor St. Eustatius 239, op een totaalcijfer van 1260. Wat het eerste eiland betreft, is de oorzaak van die vermindering te zoeken in het lage geboortecijfer, terwijl op St. Eustatius emigratie naar Amerika de bevolking blijkbaar deed slinken. Het laatste is in overeenstemming met de ongunstige uitkomsten van den landbouw in 1906, waartegenover op Curaçao een overvloedige oogst valt te constateeren.

Wat het „hire out" van kinderen van St. Eustatius naar St. Thomas betreft, waarover in het Voorloopig Verslag over de vorige begrooting werd geklaagd, merkte men op, dat in hetgeen dienaangaande in het Koloniaal Verslag voorkomt, bezwaarlijk een tegenspraak van de beweerde praktijk kan worden gezien. Veeleer strekken die mededeelingen tot bevestiging van het ten vorigen jare opgemerkte, behoudens dat het „hire out" niet op *stelselmatige* wijze zou geschieden. Ook indien dit laatste juist is, achtte men het gesignaleerde misbruik ernstig genoeg om bij de Regeering op krachtige maatregelen daartegen aan te dringen.

De klacht werd herhaald, dat het bestuur der kolonie te weinig voeling houdt met de bevolking, de administratie te zeer van een bureaucratischen geest is doortrokken. Een verbetering op dit punt oordeelde men de aangebrachte weiziging in het districtsbestuur. Dat de districtsmeesters thans geregeld overal persoonlijk de toestanden in oogenschouw nemen en zich van de behoeften op de hoogte stellen, heeft, blijkens den uitgewerkten staat, reeds nu in gunstingen zin gewerkt. Men streve er daarom naar in die richting nog meer te bereiken. Vooral ook voor de gezaghebbers op de kleinere eilanden zou men een voorschrift, dat hen tot regelmatige bezoeken aan de verschillende deelen van de hun toevertrouwde eilanden verplichtte, van groot belang achten. Overigens drong men, wat het bestuur der kleinere eilanden betreft, aan op meer samenwerking tusschen den gezaghebber en de landraden. „De gezaghebber wordt in de uitoefening van het dagelijksch bestuur *bijgestaan* door twee landraden", zegt art. 117 van het Regeeringsreglement. Dezelfde term wordt in art. 91 der Gemeentewet gebruikt om de verhouding van burgemeester en wethouders aan te duiden, maar het is er verre vandaan, dat facto de samenwerking tusschen gezaghebber en landraden gelijk is aan die tusschen burgemeester en wethouders.

De gezaghebber oefent het dagelijksch bestuur geheel zelfstandig uit; van een verdeeling van de bestuurstaak, althans wat de voorbereiding der besluiten betreft, is geen sprake. De werkzaamheden van de landraden bepalen zich vrijwel tot de uitoefening van het lidmaatschap van den Raad van politie en dat lidmaatschap omvat weer weinig anders dan het bijwonen van zeer enkele vergaderingen van korten duur. De vraag werd gedaan, of de Minister deze toepassing van de artt. 117 en het volgende van het Regeeringsreglement voor juist houdt; ook de toepassing van de art. 124, 126 en 127 schijnt in den regel veel te wenschen over te laten. In het belang der eilanden achtten de leden, die deze opmerkingen maakten. bedoelde praktijk niet.

Dat belang wordt huns inziens het beste gediend door de bevordering, zooveel als toelaatbaar is, van zelf-

bestuur. De bevolking moet daarvoor geleidelijk worden opgevoed, zooals ook op de Engelsche Antillen heeft plaats gehad. Worden de bestuurswerkzaamheden onder verschillende leden van een gekozen college verdeeld, dan zal het lidmaatschap van dat college belangrijker worden en daardoor begeerlijker, waardoor aan de verkiezingen meer belangstelling verzekerd schijnt. En het scheppen van belangstelling voor de verkiezingen achtte men op den weg naar zelfbestuur een gewichtige stap. Voorts zou het, naar de meening van bovenbedoelde leden, in denzelfden gedachtengang overweging verdienen het ledental van den raad van politie uit te breiden, aan de leden schadeloosstelling toe kennen voor het aan het lidmaatschap verbonden tijdverlies en het wel ietwat weelderige bestaan der kleinere eilanden meer te regelen in den geest van het bestuur der gemeenten in Nederland.

ARTIKELEN.

1ste AFDEELING.

Art. 2. Sommige leden spraken er hun leedwezen over uit, dat de Koloniale Raad de uitgetrokken traktementen voor de districtmeesters in toelagen heeft veranderd, daardoor blijk gevende aan de door den Gouverneur ingevoerde reorganisatie van het districtsbeheer nog geen vast karakter te willen geven. De voordeelen, welke de Gouverneur als gevolgen der reorganisatie opnoemt, kwamen aan bedoelde leden zoo belangrijk voor, dat zij moeilijk konden aannemen, dat voortgezette ondervinding er toe zoude kunnen raden den genomen maatregel weer in te trekken.

Art. 3. De vraag werd gedaan, of ten gunste van dezen post, die dit jaar wederom door den Kolonialen Raad is geschrapt en daarna door den Minister op de begrooting is gebracht, ook valt te wijzen op gebleken nut van de detacheering in 1906 van koloniale ambtenaren bij de posterij, het onderwijs en het ijkwezen in Nederland.

IIde AFDEELING.

Art. 6. Enkele leden drongen aan op vereenvoudiging van het proces voor strafzaken.

De klacht werd geuit, dat het met het politietoezicht op Curaçao in vele opzichten nog onvoldoende is gesteld. In het Koloniaal Verslag wordt wel gezegd, dat tegen het kappen van hout en het branden van houtskool door daartoe niet gerechtigden — punten in het Voorloopig Verslag over de vorige begrooting aangevoerd — zooveel doenlijk wordt gewaakt, maar een en ander schijnt tot nog vrij dikwijls voor te komen. Ook meende men te weten, dat andere ongerechtigheden, als het schelden op straat, het ongekleed of niet voldoende gekleed gaan, het werpen met vuil, het vernielen van omheiningen, te vaak ongestraft plaats vinden.

IIIde AFDEELING.

Art. 8. Van sommige zijden werd de opmerking gemaakt, dat de gronden, aangevoerd voor een toelage voor den administrateur van financiën, aangezien zij niet den persoon van den huidigen titularis, maar diens werkzaamheden betreffen, reden schijnen te bieden om in plaats van een toelage te verleenen, het traktement te verhoogen.

Art. 12. De vraag werd gedaan, of uit het opgemerkte in den uitgewerkten staat moet worden opgemaakt, dat, terwijl de van Gouvernementswege te betalen huur van de Christiansted f36000 bedraagt, op een ontvangst aan vrachtprijzen en passagegelden van f6000 wordt gerekend, zoodat f30,000, over de verschillende eilanden verdeeld, moet worden bijgepast. Uit den staat blijkt dat niet duidelijk. Is dat het geval, dan was men van oordeel, dat genoemde f36 000 ten volle in uitgaaf op de begrooting behooren voor te komen, en daartegenover de te verwachten bate der exploitatie onder de middelen. Het financieele beeld der exploitatie mag niet buiten de begrooting worden gehouden met enkele vermelding van het nadeelig of batig slot onder de uitgaven of inkomsten. Men vroeg naar inlichtingen omtrent de bedoeling der Regeering op dit punt.

De klacht was vernomen, dat, terwijl het nog al eens voorkomt, dat de Christiansted belangrijk over den vastgestelden tijd aankomt, de bevolking niet tijdig met het vermoedelijk later binnenvallen in kennis wordt gesteld. Het ware, meende men, een geringe moeite, in gevallen, waarin het bekend is, dat het schip geruimen tijd te laat zal komen, een algemeene waarschuwing uit te vaardigen.

IVde AFDEELING.

Art. 16 Gevraagd werd wanneer de onderwijsverordening zal worden ingevoerd en of er, met het oog op de uitvoering dier verordening, geen verhooging van het artikel noodig is.

Vde AFDEELING.

Art. 19. Van de nieuwe regeling van den geneeskundigen dienst was met instemming kennis genomen. Men was echter van oordeel, dat daarmede nog geenszins op voldoende wijze in de behoeften der buitendistricten zal worden voorzien. Voor het geval zich behoefte aan deskundigen mocht doen gevoelen, verdient het, meende men, overweging, jongelieden te laten opleiden aan de geneeskundige school te Paramaribo, die in Suriname zulke goede uitkomsten oplevert.

Gevraagd werd, of er geen behoefte aan vroedvrouwen wordt gevoeld.

Art. 21. Verschillende leden verklaarden met bevreemding te hebben gezien, dat voor den landbouwkundige wederom eene toelage is uitgetrokken in stede van een traktement. Aangezien toch al wel is gebleken, dat zulk een ambtenaar voor de kolonie onmisbaar is en de huidige titularis zijn betrekking op goede wijze vervult, had men mogen verwachten, zoo merkten deze leden op, dat, door het toekennen van een traktement, het tijdelijk karakter, hetwelk tot nu toe de waarneming van het ambt draagt, daaraan zou zijn ontnomen. Blijkbaar heeft de Gouverneur er ook zoo over gedacht; immers op de ontwerpbegrooting was van een traktement sprake, dat eerst na aandrang van den Kolonialen Raad weer in een toelage is veranderd. Dat deze wijze van handelen den tegenwoordigen landbouwkundige zeer heeft ontstemd, hem doet overwegen den dienst te verlaten, achtte men alleszins verklaarbaar. Met klem werd er op aangedrongen de positie van dezen ambtenaar vast te regelen, door hem een traktement toe te kennen.

Art. 26. Behalve op voortzetting van de boven reeds genoemde proeven betreffende de schildpaddenteelt, drong men aan op proeven betreffende de cultuur van sponsen, op gouvernementssteun om te komen tot een verbetering der netten en der vaartuigen, op een verbod van het gebruik van netten met kleine mazen en op het bevorderen, door leiding en onderricht, van de coöperatie der visschers. Wat dit laatste betreft, schijnt op Aruba al eenige coöperatie voor te komen.

Art. 27. In aansluiting aan het hierboven opgemerkte aangaande krachtige bevordering van den landbouw, drongen verschillende leden er op aan, dat aan den cultuurtuin nog meer zorg worde besteed. De uitgetrokken som van f700 achtten zij niet hoog, gelet op de beteekenis, welke die tuin kan hebben blijkens korte vermelding, in den uitgewerkten staat, van de onderscheidene onderzoekingen, die daar plaats vinden. Voorts vroegen deze leden, of het voornemen bestaat eerlang een model-plantage van gouvernementswege in het leven te roepen, wat zij zeer wenschelijk oordeelden.

Wat de voorgenomen plannen op landbouwgebied voor de verschillende eilanden betreft, sprak men zijn vrees uit, dat voor tabakscultuur het klimaat van Curaçao niet geschikt zal blijken. Men meende te weten, dat die cultuur behoefte heeft aan veel regen, waaraan het op Curaçao het meest mangelt. Is het daarom niet gewenscht de daarvoor bestemde gelden voor andere proeven te besteden? Een proef met het kweeken van olijfboomen verdiende, meende men, eerder in aanmerking te komen.

Dat voortaan de voor de divi-divicultuur bestemde gelden bij wijze van voorschot zullen worden gegeven, verheugde vele leden. Inderdaad is dat stelsel veel rationeeler dan het thans gebezigde.

Aangedrongen werd op bescherming van nuttige vogels; door de Curaçaosche Maatschappij tot bevordering van landbouw enz. is te dier zake reeds een advies aan den Gouverneur uitgebracht.

Voorts opperde men het denkbeeld het maken van goede omheiningen om de perceelen te bevorderen door de uitloving van premiën.

Art. 27 *a*. Naar aanleiding van dit bij Nota van Wijzigingen ingevoegd artikel, beoogende den Gouverneur in staat te stellen bij voorkomende gunstige gelegenheden terrein aan te koopen, in de toekomst te bestemmen voor den kleinen landbouw, meent de Commissie van Rapporteurs te moeten opmerken, dat de voortdurend ongunstige toestand van den landbouw en de tot dusverre weinig bemoedigende uitkomsten der uitgifte van domeingronden hier tot groote omzichtigheid dringen. Zij zoude gaarne vernemen welke huur (in percenten van den koopprijs) wordt berekend en welke de huurtermijn is. Kan de Minister bij de Memorie van Antwoord op dit Verslag een afschrift van de huurovereenkomsten voor de uitgegeven domeingronden overleggen?

Art. 32. Verschillende leden hadden bezwaar tegen de voorgenomen toekenning eener toelage van f1500 's jaars aan den heer FAUEL, directeur van openbare werken. Een traktement van f4500, naast f120 voor bureel- en f800 voor reis- en verblijfkosten, scheen hun voldoende voor dezen titularis. Zij konden zich niet voorstellen, dat daarvoor niet een geschikt opvolger zou zijn te verkrijgen en wezen er op, dat de Koloniale Raad, met de toestanden bekend, daarvoor blijkbaar ook niet bevreesd is geweest. Nu met den heer FAUEL reeds een afspraak is getroffen, die blijkbaar op 1 Mei jl. is ingegaan, wilde men geen bezwaar maken voor de sinds verloopen maanden een evenredig deel der toelage toe te staan, maar tot het bestendigen dier toelage verklaarde men geen vrijheid te kunnen vinden.

Voorts werd gevraagd, waarom de heer FAUEL geen recht op pensioen heeft.

Art. 36. Met erkentelijkheid constateerende, dat in het jongste Koloniaal Verslag omtrent den stand van den damaanleg een goed verslag voorkomt en dat blijkens dat verslag thans een juist stelsel wordt gevolgd, in hoofdzaak het stelsel, hetwelk in de *Indische Gids* van 1906 voor irrigatie van droge streken is beschreven, drong men er op aan, dat thans een vast plan worde ontworpen en dat dat plan vervolgens systematisch worde uitgevoerd. Dan eerst zullen de goede gevolgen, welke van de dammen zijn te verwachten, ten volle kunnen worden gewaardeerd.

De maatregel, dat, wat de domeingronden betreft, in de huurovereenkomsten een bepaling wordt opgenomen dat de huurder verplicht zal zijn om nauwgezet te zorgen voor het onderhoud van de op de huurgronden voorkomende dammen en putten juichte men zeer toe. Daarnaast kunnen wellicht strafbepalingen tegen het beschadigen van zulke waterwerken het in goeden staat blijven der dammen bevorderen. Ook verdient het, naar men meende, overweging premiën uit te loven voor aanleg en onderhoud van dammen.

ARUBA.

Aangedrongen werd op maatregelen tot het tegengaan van het rooien van divi-divi-boomen om als brandhout te dienen: voor genoemd doel kan wellicht de aanplant van quigi nuttig zijn.

Nu blijkens het Koloniaal Verslag vele gronden uitnemend geschikt zijn voor de cultuur van aardnoten, werd op bevordering dier cultuur aangedrongen en ook wederom op het aanschaffen van een persmolen. De luttele som van f200, sub art. 27, voor landbouwdoeleinden op Aruba uitgetrokken, zal voor een en ander onvoldoende zijn en nog minder voor een stel van proeven op verschillend gebied, naar een te voren vastgesteld plan. In den uitgewerkten staat wordt gezegd, dat voor Aruba zulk een plan niet bestaat, maar wat belet er een te ontwerpen? Bedoelde leden achtten daarvoor alleszins aanleiding aanwezig en wezen o. a. op de aloëcultuur, als daarin thuis behoorende. Zij zouden ter bevordering dier cultuur voorschotten willen verstrekken.

De opmerking in het Koloniaal Verslag, dat de zoutpannen op Aruba in slechten staat verkeeren en vuil zijn, wat de oorzaak wordt genoemd van het ontbreken van zoutuitvoer in 1906, gaf aanleiding tot den wensch, dat van gouvernementswege een modelpan zou worden aangelegd.

Ter bevordering van de vischvangst werd aanbevolen voor de aanschaffing van booten en vischtuig voorschotten verkrijgbaar te stellen.

Wat de voorgenomen verlenging van den gouvernementssteiger betreft, werd de opmerking gemaakt, dat de noodzakelijkheid van verlenging van den steiger zóó spoedig na de laatste verlenging, geen hoogen dunk geeft van de wijze, waarop in 1905 de plannen zijn gemaakt.

Van andere zijde verklaarde men te zijn getroffen door de mededeeling in den uitgewerkten staat, dat na de thans te maken verlenging *voorloopig* aan elk billijk verlangen zal zijn voldaan. Indien daarin moet worden gelezen, dat voor betrekkelijk korten tijd deze voorziening zal zijn, maar dat in niet te verre toekomst wellicht meer zal moeten worden gedaan, dan achtte men het verkieslijk reeds dadelijk een afdoende verbetering aan te brengen. Het denkbeeld werd in verband hiermede geopperd om den post voorloopig terug te nemen, nadere inlichtingen van den Gouverneur in te winnen, om, zoo noodig, later een suppletoire begrooting in te dienen. Gevraagd werd, hoe de Minister hierover denkt.

BONAIRE.

Men klaagde over den onvoldoenden steun van den landbouw op dit eiland. In 1906 is in dat opzicht niets gedaan. Er is geen put gegraven, noch aloë, noch sisal, noch pitah van gouvernementswege of met gouvernementssteun geplant. Het terrein, voor den schooltuin bestemd, staat blijkens den uitgewerkten staat, meestal onder water en nochtans schijnt men er niet aan te denken een ander terrein te kiezen.

Men drong aan op het aanleggen van een proefveld voor cultures, op aanvoer van fokvee, op een betere regeling van de grondhuur, op maatregelen ter bevordering van den aanplant van hout, dat als brandhout zal kunnen dienen. Voor andere maatregelen, van belang voor het eiland, verwees men naar de Nota, gevoegd bij het Voorloopig Verslag over de begrooting.

De politie- en recherchedienst op het eiland laat, naar sommige leden opmerkten, nog veel te wenschen over.

Het denkbeeld werd in overweging gegeven door het uitloven van premiën het schoolbezoek te bevorderen.

Dat plannen voor de oprichting van een lichtopstand aan de noordoostkust van het eiland in overweging zijn, werd warm toegejuicht. Men hoopte ten zeerste, dat de uitvoering niet lang op zich zal laten wachten.

ST. MARTIN.

Met vreugde constateerde men, dat de katoencultuur op dit eiland aanvankelijk zoo goed geslaagd is. De ijver van de bevolking valt in dit opzicht te roemen. Men waarschuwde er tegen den gouvernementssteun niet te spoedig te onttrekken. Vooral ten einde de kleine landbouwers in de gelegenheid te stellen zuiveringsmachines te kunnen gebruiken, schijnt eenige hulp nog wel gewenscht.

Men waarschuwde er tegen de zorg voor bevordering der veeteelt niet te verwaarloozen.

De verwachting werd uitgesproken, dat de bevordering der limoencultuur krachtig zal worden aangevat.

De opmerking in den uitgewerkten staat, dat door het maken van een kade aan de zijde der zoutpannen getracht zal worden den stank, die uit de pannen opstijgt, tegen te gaan, was aan vele leden niet duidelijk. Zij vroegen nadere inlichting.

St. EUSTATIUS.

De katoencultuur schijnt op dit eiland te zijn mislukt ten gevolge van verkeerde terreinkeuze. Gelijk ook in den uitgewerkten staat wordt opgemerkt is Zeelandia waarschijnlijk beter voor die cultuur geschikt dan Bengalen; men drong daarom op proeven te eerstgenoemder plaatse aan.

Wat is, zoo werd gevraagd, ter bevordering van andere cultures gedaan en wat ter bevordering van de veeteelt, waarvoor het eiland zoo bijonder ge schikt is?

SABA.

Gevraagd werd, of kan worden opgegeven waardoor de veestapel achteruitgaat.

Aangedrongen werd op bevordering van vruchtenteelt, waarmede, naar het schijnt, een aanvang is gemaakt, en op de opleiding van voor de zeevaart bestemde mannen tot loodsen.

Met voldoening was ontwaard, dat door tusschenkomst van de Curaçaosche Maatschappij tot bevordering van Landbouw enz. een onderwijzeres naar Saba zal worden gezonden om de bevolking het vlechten van dezelfde soort hoeden te leeren, die de laatste jaren met zooveel succes op Curaçao worden gemaakt.

Enkele leden wenschten te weten, welk aandeel het gouvernement zal genieten van de opbrengst der zwavelmijnen.

Nadere inlichtingen werden gevraagd met betrekking tot het feit, dat de voorgenomen regeling van het onderwijs in 1906 niet is tot stand gekomen. (Noot 150 van den uitgewerkten staat.)

Voorts werd gevraagd of thans reeds bekend is, of de bouw van den steiger, bedoeld onder art. 120, in 1907 zal worden voltooid.

GEHEELE KOLONIE.

Naar aanleiding van het, bij Nota van Wijziging gedaan voorstel ten aanzien van de organisatie der politie als deel der landmacht wordt door de Commissie van Rapporteurs de vraag gedaan, welke 's Ministers meening omtrent de taak der bezetting van Curaçao wel is. Uit de toelichting op de Nota van Wijziging, betreffende hoofdstuk XI, blijkt, dat het voornemen bestaat den luitenant der artillerie en den conducteur der artillerie uit de sterkte van het garnizoen te doen vervallen. Is de Minister van meening, dat de vuurmonden niet meer te gebruiken zijn? Men meende te weten, dat de Staatscommissie, indertijd benoemd om een plan te ontwerpen voor een reorganisatie der landmacht op Curaçao, tot andere voorstellen is gekomen. De overlegging van het raport dier commissie werd gevraagd en eventueel wenschte men de redenen te vernemen, die er toe hebben geleid een geheel andere richting dan de voorgestelde in te slaan.

Wat de van den voorgenomen stap te verwachten bezuiniging betreft, werd de opmerking gemaakt, dat tegenover een eventueele vermindering der uitgaven op de huishoudelijke begrooting reeds dadelijk een verhooging van hoofdstuk XI staat met f 8624 aan soldijen, waarbij het, wil men het korps politiedienaren compleet houden, waarschijnlijk niet zal kunnen blijven.

MIDDELEN.

De toelichting van de hooge opbrengst van den drankaccijns in 1906, dat die namelijk aan de betere oeconomische toestanden is toe te schrijven, verklaarden sommige leden met groot leedwezen te hebben gelezen. Zij vonden daarin aanleiding nog een krachtig aan te dringen op alles wat het drankmisbruik kan tegengaan.

Voorts verklaarden enkele leden zich niet overtuigd, dat bij een reorganisatie van het belastingwezen, zoo zorgvuldig tegen verhooging der directe belastingen moet worden gewaakt.

Aldus vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs de 23sten October 1907.

DE WAAL MALEFIJT.
VAN KOL.
REYNE.
VAN DEVENTER.
BOGAARDT.

Nieuwsberichten

Curaçao.

Kerkelijke Berichten.

Z. D. H. Mgr. A. R. SILVA had zijn reis uitgesteld en is heden per *Merida* aangekomen.

***

Donderdagmorgen is de Zeereerw. Pater A. SAVOYA, Directeur van het Jongensweeshuis op Sta. Rosa, met de *Centro-América* uit Italië teruggekeerd. Van harte verheugen wij ons over zijn terugkomst, heeten Z.Eerw. oprecht welkom en hopen, dat Hij nog lange jaren zijn kostbare en veelzijdige talenten moge besteden tot bloei en uitbreiding der reeds zoo gunstig bekende ambachtsschool.

Het zilveren jubileum der St. Jozefsgezellen,

Zondag jl. herdacht, verdient alléen reeds om zijn zeldzaamheid gerekend te worden onder de feesten van den eersten rang.

Men moet respect gevoelen voor een vereeniging die op Curaçao reeds vijf en twintig jaar bestaat...... maar niet minder eerbied ook voor den Stichter zelf, den Zeereerwaarden Pastoor LUDOVICUS JANSEN. Toen wij ZEerw. op dien feestavond te midden der Gezellen ontmoette, lachend en opgeruimd als altijd, dachten wij aan het woord van LACORDAIRE in diens *La vie de St. Dominique: Une âme généreuse ne cherche qu'à donner sa vie. L'amour y surabonde avec la force."* Wat hier den Vader Sint Dominicus teekent, is ook de karaktertrek van zijn waardigen apostelzoon P. L. JANSEN.

Toen meer dan 30 jaren de Zeereerw. Pater JANSEN Nederland verliet, was daar de neiging tot den arbeid op sociaal gebied nog bij lange na niet algemeen en zelfs nog niet zoo sterk ontwikkeld. Maar zijn groot hart, voelde als instinctmatig het goede, wat school in de nieuwe beweging van zijn tijd en bracht het over naar den rotsachtigen, dorren bodem van Curaçao, veel minder nog voorbereid dan Nederlands grond om dit goede zaad te ontvangen.

Met de liefde in zijn hart is hij gegaan tot het volk met al de energie van een wil die coûte que coûte *zal* en *moet* overwinnen door de liefde, door goed te doen. Beschaven, veredelen door middel van den godsdienst was zijn levensideaal. En deze drift tot het goede heeft hem niet verlaten nooit ofte nimmer. Ook nu niet.

Weldoen aan allen gold bij hem als de natuurwet; geen oogenblikkelijke stemming alléén, was het meer dan een behoefte, het was van hem een karaktertrek. En dat alleen gaf hem kracht om onverbiddelijk op te komen voor het recht dat God heeft op de zaliging van iedere menschenziel.

Zoo is Pastoor JANSEN voor alles *Priester*. Een man dus, gesteld niet voor zich zelf alléén, maar ook voor anderen, een man die dagelijks met het offer van den Christus ook zijn eigen leven aan God ten offer brengt.

Wat al moeilijkheden, teleurstellingen, ondank, onwil, gebrek aan medewerking zelfs van zijn vrienden; maar Pastoor JANSEN bleef op zijn post. Altijd werkend, altijd zwoegend, altijd hulpbiedend en zelden voldoening smakend geleek hij eene verpersoonlijking van het anti-egoïstisch beginsel „het is zaliger te geven dan te ontvangen." Zijn lust tot geven kende geen grens, was grooter dan zijn rijkdom. Geen wonder dat hij reeds in 1882 om zich verzamelen kon een keurbende van jongelieden om met hen aan te vangen eene vereeniging die voortdurend zich uitbreidend, nu al 25 volle jaren toont wat een priester ook op sociaal gebied vermag.

Het feest hunner Vereeniging hebben de Gezellen met zeer veel fijn gevoel gevierd als het feest van hun Stichter.

Pater JANSEN is gehuldigd in woord, in zang in beeld; en hij heeft het ten volle verdiend.

En er is veel gesproken. De eene speech volgde de andere en toch werd men het luisteren niet moede. Van het ziekelijk euvel dat meermalen een speech ongenietbaar maakt — overdrijving op groote schaal — bleven wij gelukkig verschoond.

Maar geen wonder, om Pater JANSEN te kunnen prijzen behoeft men niet zijn toevlucht te nemen tot overdrijving. De waarheid biedt stof in overvloed.

Zoo is het feest van Zondagavond een wáár feest geweest, een feest van veel gevoel en groote dankbaarheid, dat tot eer strekt aan allen, die er aan hebben medegewerkt.

De Stichter is heengegaan; den moeitevollen arbeid nalatend aan jongeren. Maar moge de personen afwisselen, wat onvergankelijk blijft, is de Christelijke Charitas. En als een edel kampioen voor die liefde tot het volk kennen wij den tegenwoordigen Directeur, den Weleerw. P POIESZ. Het vertrouwen voor de toekomst mag groot zijn. De succesvolle arbeid van reeds drie jaren staat er ons borg voor.

Een korte beschrijving der feestelijkheden moge hier nog volgen. Onder de plechtige H. Mis, opgedragen aan het rijk versierde, schitterend verlichte altaar door den Zeereerw. P. JANSEN, geassisteerd door den Zeereerw. Pastoor VAN WEERELT en den Weleerw. P. POIESZ naderden de Gezellen ter H. Tafel. Des avonds celebreerde Mgr. VAN BAARS het Lof, waaronder P. JANSEN de feestrede uitsprak, met voldoening wijzend op het vele goede door de St. Jozefsvereeniging in de Parochie van Pietermaai tot stand gebracht, en de gezellen aansporend uit een Maandelijksche H. Communie meer kracht te putten om nog betere en sappiger vruchten voort te brengen. Met rechtmatigen trots mocht ZEerw. er op wijzen, dat een der Gezellen zelfs verheven was tot den Priesterlijken Staat. Hier willen wij nog bijvoegen, dat de Kerkelijke plechtigheden, in 't bizonder de viering van de Mei- en Octobermaand telken jare zoo'n schitterend verloop hebben in de kerk van Pietermaai grootendeels ook door de trouwe opkomst der Gezellen.

Na de feestpredicatie werd de *Te Deum* gezongen, waarbij de Clergé van Curaçao bijna voltallig tegenwoordig was.

Daarna was het feest in het Gebouw der Vereeniging, keurig net, en met veel smaak versierd. De Directeur P. POIESZ heette Monseigneur en de Paters welkom, en richtte een hartelijk woord van dankbaarheid tot den Stichter der Vereeniging, P. JANSEN. Weer golfde de muziek, weer schalden de feesttonen of ruischte een zachte melodie van melodieus snarenspel. De kapel van Sta. Rosa wisselde af met het orkest der Vereeniging. Nu nam de Heer J DE GROOT namens de leden het woord, bracht uit aller naam dank en bood een kostbaar vaandel aan, kunstig gewerkt door Mej. M. VAN GRIEKEN. De President van het leesgezelschap *El Progreso*, de Heer A. HILDERS bracht nu hulde aan de St. Jozefsgezellenvereeniging en bood haar het uitstekend gelijkend portret aan van haar Stichter, een keurige crayonteekening van den Gezel A. VINCK.

De Zeereerw. Pastoor der Parochie, P. J. M. VAN WEERELT gevoelde diep het groote nut, wat de Vereeniging deed in zijn Parochie en dankte daarvoor in welsprekende woorden, zijn dank uitstrekkend tot alle Paters, die Directeur waren geweest der Vereeniging.

Een verrassend tafereeltje onderbrak plotseling op geestige wijze het officieele gedeelte van het feest. Een troep Caraïben kwam opduiken uit de zee, en zong onder een rondedans aan het strand den lof der Gezellen en van hun stichter.

Nadat het daverend applaus een einde had genomen gingen allen eerbiedig staan, omdat Z. D. H. Mgr. VAN BAARS te kennen had gegeven een woord te willen spreken. Men kon het den Gezellen aanzien, dat zij innig getroffen waren door den oprecht hartelijken, gevoelvollen toon, waarop Monseigneur tot hen sprak, hen gelukwenschend, maar ook aanmoedigend tot volharding.

Eindelijk was de beurt aan Pater JANSEN, die opnieuw een bewijs gaf den kortsten weg te weten tot het hart zijner Gezellen. Op zijn woorden volgde een onbedaarlijk applaus.

De Directeur, P. POIESZ bracht nogmaals dank aan allen en vroeg Monseigneur zijn Gezellen te willen zegenen.

Na dit officieel gedeelte volgde de huiselijke viering van het feest door opvoering van een klucht, met volledig lachsucces.

Dankbetuiging.

In dank ontvangen:

Van den Heer Gouverneur der Kolonie het Koloniaal Verslag over 1906

Van den Heer Postdirecteur de tarieven en bepalingen der Posterijen in de Kolonie Curaçao. Deze tabel is gratis verkrijgbaar aan het postkantoor. Het was van den Heer DE VEER een uitstekende gedachte deze tarieven en bepalingen zoo kort bij elkander samen te vatten. Z W. EG. heeft daardoor een weldaad bewezen aan het Curaçaosche Publiek, dat hem er dankbaar voor wezen zal.

Van den Heeren J. en D. JESURUN, agenten der *Palatine* Insurance Company. Ltd. een wandkalender voor het jaar 1908. Voor dezen eersteling onzen besten dank.

Welkom.

De Edelachtb. HEER LEON V. LEYBA keerde Zondag ll. per *Caracas* via New York terug van zijn buitenlandsche reis. Wij heeten Z. E. A. van harte welkom.

De „Vertigen".

Dit engelsch stoomschip met kolen beladen raakte Donderdagavond dicht bij het Barge-bad vast op de kust, eerst na twaalven kon het zich los werken. Om twee uur in den nacht hoorden wij het huilend fluiten van de brug antwoorden op de verre seinen uit zee. De „Vertigen" bleef echter buiten en liep eerst vroeg in den morgen binnen.

St. Nicolaasfeest.

De Militaire Sportvereniging heeft een zeer gelukkigen inval gehad, die allerwegen met luiden bijval zal worden begroet. Aan een schitterend succes twijfelen wij

geen oogenblik, maar verheugen ons ten zeerste over de echt hollandsche pret.

Dezer dagen zal aan de voornaamste Ingezetenen een kleine bijdrage verzocht worden, welke zeer zeker volgaarne gegeven worden. De volgende circulaire begeleidt de inteekenlijst:

„Bij de Militaire Sportvereeniging, gevestigd op Curaçao, is het plan gerezen tot het geven van een St. Nicolaasfeest voor de kinderen v/d laagste klasse der armen scholen.

Dit plan, door den Beschermheer der Vereeniging, den Kapitein-Commandant der Troepen en van het Garnizoen, bekend gemaakt aan sommige hoofden der scholen, vond bij die heeren bijval, waarna door de Sportvereeniging is besloten, onder nadere goedkeuring van de respectieve autoriteiten, het St. Nicolaasfeest te geven op den 5den December a. s. des avonds ten 5 ure in het Gymnastieklokaal van de Hendrikschool

Op dat uur zullen de kinderen in het lokaal zijn gerangschikt of opgesteld en zal St. Nicolaas te paard binnenrijden, vergezeld van zijn knecht.

De kinderen zullen op limonade, koekjes enz. worden onthaald en van St. Nicolaas een surprise krijgen, terwijl in de pauze een der leden van de Militaire Sportvereeniging goocheltoeren zal verrichten.

Aangezien voor een dergelijk feest veel van de financieele krachten der vereeniging zal worden gevorderd, zoo wordt een beroep gedaan op de gegoede ingezetenen van Curaçao, met verzoek om eene bijdrage, hetzij in geld, versnaperingen, speelgoed enz. enz.

Hiertoe wordt bijgaande lijst aangeboden, met verzoek bij te schrijven waar en wanneer het toegedachte kan worden afgehaald, of over welk bedrag kan worden beschikt.

Overigens stellen alle Officieren van het garnizoen, benevens ondergeteekende zich beschikbaar tot het in ontvangst nemen van alles, wat het feest voor de kinderen kan verhoogen.

Namens de regelingscommissie,

H. MANUEL

Magazijnmeester der artillerie.

Om te gemoet te komen aan het bezwaar, dat het misschien wat laat zou worden voor de kleintjes, werd de aanvang van het feest een uur vroeger gesteld: om vijf uur in plaats van zes.

Regenval.

Gedurende de maand October

		mM.
Fort Amsterdam		28
Plantage	Savonet	62.5
„	Knip	49.9
„	Klein Sta. Martha	40,8
„	Siberie	68.5
	Cas Chikitoe	39,4
	Gr. St. Joris	197,7
„	Fuik	185.4
„	Sta. Rosa	186.1
	Beekenburg	97,9
„	Noordkant	74
„	Hoffie abau	38,6

Advertentien.

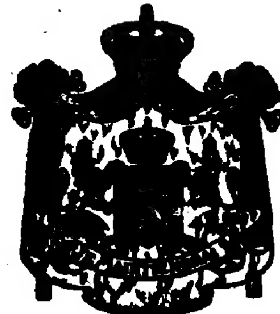

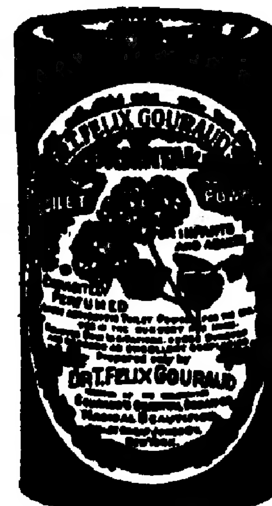

Drukker:
ALFREDO F. SINTIAGO